

Raadhuis Middelburg, (beeldbank RCE)

Bovenkerk Kampen (beeldbank RCE)

Artis Aquarium (beeldbank RCE)

Commissiedebat Erfgoed

Inbreng Interprovinciaal Overleg

Woensdag 21 juni vindt het commissiedebat over Erfgoed plaats. Vanuit de provincies brengen wij graag de volgende punten onder uw aandacht.

Verlenging erfgoeddeal en impuls grote monumenten mooie stap, blijvende aandacht nodig

Nederland is rijk aan cultuur en erfgoed. Provincies zijn trots op hun monumenten, historische landschappen, musea en archeologie. Erfgoed vertelt een verhaal en maakt onderdeel uit van onze identiteit en culturele waarden. Ook vervult erfgoed een rol in het ontwerp van ruimtelijke vraagstukken. Tegelijkertijd is er voor provincies nog veel werk te verzetten waar het gaat om onderhoud, verduurzaming en herbestemming van erfgoed. Daarbij is samenwerking tussen het Rijk, provincies en gemeenten de sleutel. De verlenging van de erfgoeddeal, de extra bestedingen zoals aangekondigd door de staatssecretaris in de brief [Verkenning financiering monumentenzorg](#), waaronder de impuls van 15 miljoen voor urgente restauraties van grote monumenten zijn een mooie stap. Blijvende aandacht is essentieel voor toekomstbestendig erfgoedbeleid.

Belangrijke rol erfgoed bij ruimtelijke opgaven landelijk verankeren

Provincies zijn blij met de [verlenging](#) van het Programma Erfgoeddeal. We zien veel mogelijkheden om erfgoed te verbinden aan actuele thema's zoals klimaatadaptatie, woningbouw, verduurzaming en natuurinclusieve landbouw. In de erfgoeddeal krijgt dit op kleine schaal al vorm. Het kabinet benoemt dit ook in de ruimtelijke ordening [brief](#) van minister De Jonge. Provincies moeten aangeven hoe ze omgaan met de inrichting van de ruimtelijke vraagstukken waarbij ook de plek van de beschermde landschappen, historische boerderijen, molens, archeologie en monumenten moet worden verwerkt. Dit vraagt om een beleidsbrede aanpak: er wordt binnen de provincies vanuit het domein cultuur en erfgoed bijvoorbeeld samengewerkt met de ruimtelijke domeinen en het sociale domein (brede welvaart). Deze integrale manier van werken waarbij als vanzelfsprekend de verbinding tussen erfgoed en transitieopgaven wordt gezocht moet landelijk worden verankerd, binnen en tussen departementen maar ook in debatten in de Kamer.

- *Zet in op de verbinding tussen erfgoed en de grote maatschappelijke en ruimtelijke opgaven waar we samen voor staan. Erfgoed stevig verankeren in de grote transitievraagstukken van Nederland betekent identiteitsbevordering, sociale cohesie, gebruik maken van bestaande kennis en structuren. Dit is een win-win.*

- *Op welke instrumenten en concrete afspraken met andere departementen zet de staatssecretaris in om de erfgoeddeal te ondersteunen?*
- *Oproep aan Kamerleden: bundel de krachten met fractiegenoten die het woord voeren op thema's als ruimtelijke ordening, energie en klimaat, water en bodem, mobiliteit en economische zaken en zoek oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken in de verbinding met erfgoed.*

Oprichten Kanjerfonds voor grote monumenten om behoud voor de toekomst zeker te stellen

Provincies vragen een lange termijn oplossing voor de financiering van rijksmonumenten met een zeer grote restauratieopgave (waarvan de kosten kunnen oplopen tot tientallen miljoenen euro): Artis, de Bovenkerk, de Domtoren, het stadhuis in Middelburg, de grote st Bavo en Blijdorp zijn voorbeelden van kanjers die je tijdloos moet waarderen en investeren. De nauwe samenwerking tussen het Rijk en provincies bij de restauratie van rijksmonumenten is zeer waardevol gebleken en heeft mede bijgedragen aan het flink terugdringen van restauratieachterstanden. Daar zijn provincies trots op! Sinds de afspraken hierover in 2012 hebben provincies jaarlijks een bedrag van 20 miljoen euro ontvangen in het Provinciefonds en dit gezamenlijk gematched. Ondanks grote inzet van eigenaren, gemeenten en provinciemiddelen is blijvende gezamenlijke inzet en investering nodig om de [onderhoudsstaat](#) van rijksmonumenten op peil te houden en nieuwe achterstanden te voorkomen. Samen met de staatssecretaris bekijken we graag wat er langjarig nodig is voor het stabiel houden van de restauratieachterstand.

Provincies pleiten voor de opbouw van een 'kanjermiddelenfonds' om de noodzakelijke restauratieopgaven van nationaal belang voor de [langere termijn met gezamenlijke inzet en duurzame planning](#) te kunnen realiseren. Dus niet steeds een noodgreep maar structurele middelen om behoud voor toekomstige generaties zeker te stellen.

Urgente restauraties

Enkele monumenten kunnen niet wachten en moeten nu *dringend* worden gerestaureerd. Ook voor deze monumenten zetten de gemeenschap en overheden samen met het Rijk (financieel) de schouders er onder waarbij eigenaren, gemeenten en provincies een groot deel van de totale kosten samen ondersteunen. In de brief 'Verkenning financiering monumentenzorg' stelt de staatssecretaris eenmalig 15 miljoen euro extra budget beschikbaar met als voorwaarde dat provincies eenzelfde extra bijdrage leveren. Provincies zijn blij met deze toereiking en spannen zich in om de behoefte zo snel mogelijk te concretiseren zodat de staatssecretaris kan besluiten over de inzet van het extra budget. Tegelijkertijd vragen provincies de staatssecretaris voor deze monumenten van nationaal belang (met zeer hoge restauratiekosten) vast te houden aan de afgesproken gezamenlijke matching waarbij eigenaren, gemeenten en provincies zich gezamenlijk inzetten, en de matching niet te versmallen tot provinciale matching alleen.

- *Zet in op het ontwikkelen van een lange termijn kanjerfonds zodat kanjermonumenten bewaard blijven voor de toekomst zonder noodgrepen en om restauratieachterstanden in de toekomst te voorkomen.*
- *De bereidheid van de staatssecretaris om op korte termijn middelen te reserveren voor de grote monumenten met zeer hoge restauratiekosten is een goede eerste stap. Houd daarbij vast aan de oorspronkelijk afgesproken wijze van verdelen waarbij eigenaren, gemeenten en provincies tezamen kunnen matchen en de kosten gezamenlijk kunnen dragen.*

Tekort aan vakmensen die erfgoedtaken uit kunnen voeren zo snel mogelijk oplossen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor borging, toezicht, beheer en behoud van archeologie en monumenten. Provincies houden toezicht op de uitvoering en geven informatie via de kenniscentra. Door de onderbezetting bij gemeenten en door schaarste aan capaciteit ontstaat er druk op de uitvoering van deze taken.

- *Investeer in opleidingen en ontwikkeling, bestendiging en continuïteit van kennis en kunde van erfgoedtaken. OCW zal structureel 3 miljoen bijdragen maar dat is niet voldoende om de tekorten voor de gehele keten van erfgoed, zorg voor archeologie en monumenten op te lossen.*